И оваа година Зимскиот салон на ДЛУМ, веќе по петти пат, нè потсетува на своето постоење. Но, овојпат како да е понагласено неговото судбинско опстојување ПРОСТУМ, ако си дозволиме послободна парафраза на лексичкиот и синтаксичкиот профил што го промовираа неговите двигатели. Затоа што, воведните упатувања во каталогот мошне вдахновено ја зацртаа поетиката сообразна со реториката на СУДБИНСКОТО и со т.н. „проверени вредности“. А, тоа звучи мошне аргументирано, длабокоумно, а зошто не, и епохално, некаде пред крајот на векот и на милениумот. Престорувајќи се во некаква просторна, креативна и лингвистичка оаза во којашто виреат ендемски видови, вон од секаков референцијален контекст, Салонот и неговиот „концепт“ настојчиво се отпорни на сето она што се случуваше и се случува во ликовниот, но и егзистенцијалниот видокруг во последните децении. Годинашниот Салон оваа постојаност ја промовира дури како свој оригинален концепт. Се разбира, не треба да недостасува разбирање и со - чувство во ситуација кога повишената екстаза на интровертниот занес така судбински не може да се оттргне од застоените INSPIRATIO CREATIO на веќе одамна видено и изветвеното. Ниту засилените селективни критериуми не можеа да одолеат на високиот провинцијален просек од истакнатите приватни продажни галерии. А, оттаму и онаа среќна „нова“ чувствителност што така судбински разлеано го вознесува братството на суптилните души.

Инаку, замавот на посочениот менталитет не би бил во толкава мера симптоматичен ако појавите каква што е Зимскиот салон не би ги нудел како елитно случување. На тоа се надоврзува, ако не целосната, но тогаш доминантната определба на некои наши институции да бидат гостопримливо приемчиви за таквите случувања. А, секако, тоа е она што повеќе загрижува. Но, да се вратиме на Зимскиот салон. Иако повеќепати е посочено, не е на одвишно да повториме.

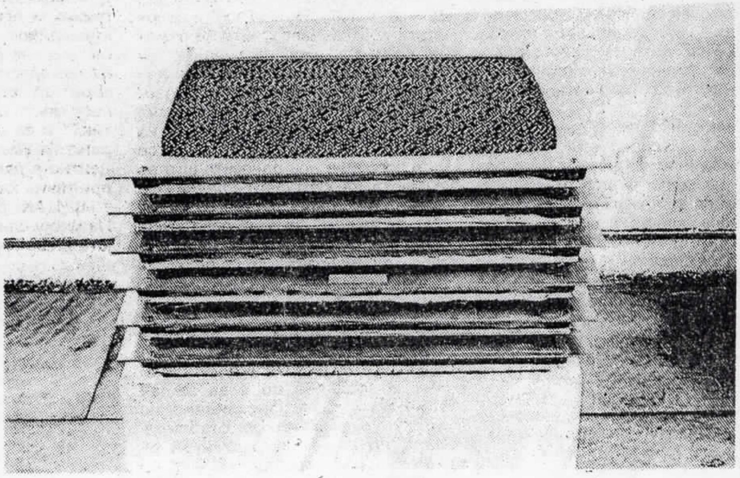

Отпор кон ликовното

Валентино Димитровски

Кон V Зимски салон на ДЛУМ

Струковна форма на организирање каква што е ДЛУМ несфатливо е да се занимава со професионална активност што, по природата на нештата, припаѓа на дејноста галериска и музејска презентација. Натамошна експликација на ова не е потребна, иако од тоа произлегува втората битна импликација. „Концептот“ на ревијално-саемско презентирање на широка група разнородни автори, а, притоа без никаков концепт, јасно зборува за „професионалната“ издржаност на зафатот. Станува збор за форма на презентација што денес претставува вистински раритет. Дури и најтрадиционалните групни ликовни презентации (на пр. националните партиципации по павиљоните на Венецијанското биенале), претпочитаат барем фокусирање на поактуелните и релевантните трендови како определба. Отсуството на каква било концептуална обмисленост, независно од прокламираната селективна акрибија на двигателите, од Зимскиот салон чини една ретардирана супституција на едно сосема надминато ликовно и културно живеење.

А што да се каже за истакнатите критериуми на Салонот. Од една страна, тоа е принципот на селективност, но во контекст на „пресек на најновите движења во македонската ликовна уметност, однос кон традиционалните вредности, или сосема актуелни движења во европската и светската ликовна уметност и нивните рефлексии врз македонското ликовно творештво итн.“. Но, од друга страна, следи брзо побивање на овие определби и инаугурација на „СУДБИНСКАТА врзаност за чинот на создавањето“, при што, сите „трендовски“, „актуелни“ и „модерни“ и „современи“ остварувања се отстрануваат (или тоа се мисли во иднина) од Зимскиот салон за некои „други изложби со за нив својствени поставки“. Е сега, дали Салонот ќе биде резервиран за нетрендовски, неактуелни, немодерни и несовремени остварувања. Веројатно тоа и значи, иако двигателите на Салонот четирите термини во наводници ги третираат со иронија. Под тоа веројатно подразбираат дека без СУДБИНСКИ предзнак и остварувања што ги напуштаат традиционалните ликовни техники и проверените изрази и психолошки схеми. А, што значи тоа, ако се имаат предвид случувањата на светската ликовна сцена во последно време (па и кај нас), подобро е да се остави без коментар.

Впрочем, искажаните и претпоставените критериуми од двигателите на мошне суптилен и судбински начин кореспондираат со повеќето од понудените креации на Салонот. Одредени застапени исклучоци од постарата и помладата генерација (чие учество навистина не ни е доволно јасно во овој „концепт“) не го нарушуваат овој впечаток. Доминантата на понудениот „концепт“ - селективноста насочена кон детекција на изворно креативниот „чин на создавањето“ - недвосмислено се определува за поетиката на разлеаната чувствителност и формалната згуснатост што не се базира на простудираност на јазичните обрасци од коишто произлегува. Потпирајќи се врз необврзниот уметнички штимунг, се практикува сензибилитет што не може да се оттргне од веќе одамна заборавените поттици, ниту да ја проблематизира содржајната рамка на „уметноста“ живеена како провинцијално прибежиште. Оттаму и онаа непресушност на дифузните и неопределените, главно, модернистички инспирации изабени од бројните посредувања и од неуништливите метастази на провинцијалната конзумација. Така, на фонот на разлеаната чувствителност, повторно се изнесуваат старите проседеа од поранешните ДЛУМ-ови сесии. Се нижат тврдоглаво освоените, а оттогаш, љубоморно чуваните апстрактни, експресионистички, фигуративни варијации. Упорно се нудат, од резервниот арсенал на вечноста, виталистички и органски метафори збогатени со износените знаци и симболи на „уметничката ингениозност“. Се дразнат возвишените импулси од херојската запрашаност за она „каде оди човекот?“, или барем уметникот, кој, на моменти, самозадоволно ѕирка од „внатрешниот простор“ на сликата. Не недостасуваат ниту „мајсторски работилници“ со препознатливата менажерија на интимистичка декоративност, вкочанета „аура“ на копнежот по традиционалните форми и вредности, астрална сценографија или, пак, соблазнителна игра со вечниот Ерос.

Овој личен излет по визурите на годинашниот Салон нема цел да го оспори правото некому да мисли и прави онака како што мисли. Единствено да ја посочи бесцелноста на каквите манифестации. Затоа што, веројатно не сме толку длабока провинција каква што двигателите на Салонот сакаат да продуцираат во оваа наша средина. □